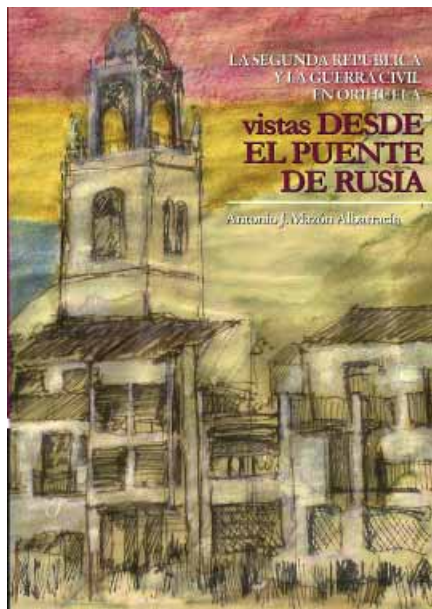

tesinos s'informa prou bé, i per als fets que estan fora del seu quadrant temporal recorre als autors clàssics, autors que han estat el referent per a altres historiadors; també recorre als seus coneixements llatínistes per donar explicacions i aclariments als fets. Les seues referències als personatges il·lustres de Crevillent són una mostra de la creativitat de l'autor, el qual, d'alguna manera, així com féu Canaletto en els paisatges venecians, ens mostra una sèrie de persones que uns més que altres tenen a veure amb el poble. De tota manera, s'ha de considerar el fet que Montesinos ha tingut accés a documentació possiblement avui desapareguda. Fent una reflexió i traslladant-nos al moment actual, observant atentament els nostres mitjans de comunicació, podríem pensar: quina serà la història que es podria escriure en un futur del nostre present?

És clar que sabem que determinades informacions de Montesinos poden o no ser certes quant als fets de què dóna compte ocorreguts en un passat llunyà en referència a l'autor. Tot això ens dóna peu a fer recerca per tal d'arribar a la confirmació de les seues informacions, sense dubtar que en el camí sempre trobarem dades ignorades que ens obriran noves portes per al coneixement de la nostra història i la comprensió del nostre present com a poble.

María del Carmen ASENSIO

MAZÓN ALBARRACÍN, Antonio J., *La Segunda República y la Guerra Civil en Orihuela vistas desde el puente de Rusia*, Ajomalba, Oriola, 2010, 521 p.

Vaja per endavant la meua felicitació a l'autor per un treball d'investigació encomiable, realitzat durant molts anys per una persona, pel poc que sé, dedicada al seu treball com a empresari. Crida l'atenció, doncs, que investigacions que per pura lògica haurien d'eixir de les universitats acaben fent-les persones per pura vocació intel·lectual. En altres oficis es queixen de l'intrusisme, però, tal com està la investigació històrica i els escassos practicants que té, benvinguts siguin els que, com Antonio Mazón, són capaços de passar bona part del seu temps lliure en un arxiu històric.

Es tracta d'una investigació densa –521 pàgines–, basada en l'Arxiu Municipal d'Oriola, en la premsa històrica, tant d'Oriola com d'Alacant, en fonts orals i en algun arxiu personal d'interés, com el de Santos Escarabajal, procedent de l'exili mexicà. Hi ha,

a més a més, un propòsit de contextualització permanent del panorama polític tant de la II República, de la Guerra Civil com del primer franquisme. Com ens sol ocórrer ben sovint als que fem història local, hi ha un excés d'informació d'assumptes molt poc rellevants –bous, falles, etc.– o de minúcies debatudes en els plens municipals. Per posar un últim però, es troba a faltar un índex onomàstic en el qual podria haver-se enumerat tota l'enorme quantitat de persones de què es dona compte, alguns quadres sinòptics o una cronologia dels successos més notables.

El primer capítol cobreix el camí anterior i immediat a la proclamació de la II República i, encara que es presta la deguda atenció a la Unió Patriòtica, es troba a faltar una descripció general d'aquesta Oriola levítica a la qual es refereix l'autor. Tampoc hem trobat els resultats concrets de les eleccions municipals, tant d'abril de 1931 com dels posteriors comicis. El segon i tercer capítols tracten del bienni reformista i del bienni conservador, i crida l'atenció la important presència del tradicionalisme enfront d'una dreta republicana –la del Partit Radical– o d'una dreta regional, amb molta menor incidència que la que podia trobar-se en ciutats veïnes, com Elx o Alacant. Un polític d'àmbit nacional com Joaquín Chapaprieta va aconseguir a Oriola i Torrevella el seu més important suport. El quart capítol es titula «Apuntes Culturales» i conta l'aparició de l'Institut de Segona Ensenyança Gabriel Miró –desaparegut el 1939, com l'institut il·licità–, la Graduada i el Museu Municipal. El capítol cinqué se centra en l'any 1936, «l'any de la fúria», i el més destacable és l'apartat dedicat als falangistes del Baix Segura que van protagonitzar la frustrada «invasió d'Alacant». Com és sabut, els dos organitzadors van ser el callosí Antonio Macià i l'oriolà Antonio Piniés Roca de Togores, baró de la Linde, personatge aquest últim del qual ens quedem amb ganes de saber un poc més. És en aquesta part del llibre

en què es narra el que l'autor titula com els «cinc mesos sagnants». El capítol sisé descriu la ciutat dins de la rereguarda republicana i s'hi detalla la tasca dels consells municipals, la construcció de refugis, els camps de treball, com el de l'antic Seminari de Sant Miquel o el d'Albatera, fins al final de la contesa. El capítol seté, potser el més difícil de digerir, és el dedicat a les partides rurals; finalment, el capítol vuité és el més atractiu de tots, i conta la posada en marxa del primer franquisme i la repressió de la postguerra, fins a l'anomenat «complot comunista» de 1945.

Una de les més grans sorpreses del treball d'Antonio Mazón, i pensem que la millor troballa que apareix en el seu llibre, és la història detallada d'un personatge sinistre, un estrany amb carnet del Partit Comunista que va matar a l'estiu de 1936 tantes vegades com va voler, que va acabar a la presó en plena guerra per haver assassinat un antifeixista i que, en la postguerra, va acabar apareixent amb nous cognoms en el periòdic *Redención*, fet per reclusos, com a exemple de *roig* reconvertit en piadós catòlic. La fotografia que va publicar el periòdic li va costar la vida i paga la pena conèixer la llegenda que a Oriola es va transmetre durant molts anys respecte al personatge en qüestió. A mi mateix, quan realitzava la tesi doctoral en la dècada dels vuitanta, em van contar a Oriola la versió manegada que es va propagar durant el franquisme. No us ho podeu perdre.

En definitiva, la primera investigació històrica sobre la II República, la Guerra Civil i el primer franquisme a Oriola, realitzada amb la paciència i el rigor necessaris. Ni més ni menys que setanta-cinc anys han hagut de transcórrer perquè un historiador com Antonio Mazón cobrisca per primera vegada un temps tan rellevant històricament centrat a Oriola. Per això reitere la meua enhorabona a l'autor.

Miguel ORS